

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1974/14
Karar Sayısı : 1975/170
Karar Günü : 24.6.1975

İSTEMDE BULUNAN : İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi

İSTEMİN KONUSU : 26.6.1973 günlü, 1773 sayılı “Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun”un, 9. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi, Anayasanın 32. ve 136/1. ve son, maddelerine aykırı görüldüğünden, iptali istenilmiştir.

I- OLAY:

İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesinde, sanığın Türk Ceza Kanununun 142/1 ve 312. maddeleri ile cezalandırılması için açılan kamu davasının duruşmasında, sanık avukatları, 1773 sayılı Kanunun 9. maddesinin A. B/1 ve 3, C bentlerinin ve Anayasanın 136. maddesinin Anayasaya aykırı olduğunu ileri sürmüşler, Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı isteklerin tümünün reddini önermiş, Mahkeme 9 ncu maddenin (A) ve (B) bentlerine ve (B) bendinin üçüncü fıkrasına ve Anayasanın 136. maddesine yönelen itirazın reddine karar vermiş, 9. maddenin (B) işaretli bendinin (1) sayılı fıkrasının ise Anayasanın 32. ve 132/1. ve son maddelerine aykırı olduğu kanısına vararak davayı ertelemiş ve Anayasaya aykırılık konusunda bir karar verilmek üzere Anayasaya Mahkemesine başvurmuştur.

II- MAHKEMECE İLERİ SÜRÜLEN İPTAL GEREKÇELERİ:

Bu gerekçeler özetle şöyledir:

Bir mahkemenin görevinin kanunla düzenlenmesi, görevin duraksamaya yer vermeyecek biçimde açık ve seçik olarak kanunda belirtilmiş olması demektir. Ancak bu takdirde suç işleyen kişi, hangi suçu işlerse hangi mahkemede yargılanacağını, yani kanunen bağlı olduğu mahkemeyi bilebilir. Oysa, 1773 sayılı kanunun 9. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi, “Devlet Güvenliğini ilgilendirdikleri takdirde” sözcükleriyle görevin tayini, objektif ölçüler koymaksızın yargı organlarının subjektif görüş ve yorumlarına bırakmış ve böylece kişinin kanunen bağlı olduğu mahkemeyi önceden bilmesi olanağını yaratmayarak, Anayasanın 32., 136/1. ve son maddelerine aykırı düşmüştür.

III- YASA METİNLERİ:

1- Anayasaya aykırılığı ileri sürülen kanun kuralı:

26.6.1973 günlü, 1773 sayılı “Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun”un Anayasaya aykırılığı ileri sürülen 9 ncu maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi, 11.Temmuz.1973 günlü, 14591 sayılı Resmî Gazetede ki metne göre şöyledir:

“Madde 9- Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görevine giren suçlar şunlardır:

A)

B) Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasa’da belirtilen Cumhuriyet aleyhine işledikleri ve doğrudan doğruya Devlet güvenliğini ilgilendirdikleri takdirde aşağıda yazılı suçlar;

1. Türk Ceza Kanununun 142, 143, 144, 145, 158, 159 ve 162 nci maddelerinde ve 163 ncü maddesinin dört, beş ve altıncı fıkralarında ve 164, 165, 166, 174, 179, 180, 188 nci maddelerinde, 191 nci maddenin ikinci fıkrasında, 193 ncü maddenin ikinci fıkrasında ve 201, 234, 235, 236, 241, 242, 254, 255, 256, 257, 258, 264, 271, 296 ncı maddelerinde; 376 ilâ 382 ncı maddelerinde; 384 ilâ 388 nci maddelerinde; 390 ilâ 394 ncü maddelerinde; 401 ve 403 ncü maddelerinde; 448 ilâ 452 nci maddelerinde; 464 ncü maddesinde; 495 ilâ 500 ncü maddelerinde; 512 ve 517 nci maddelerinde yazılı suçlar;

2. Devlete ait posta, telgraf, telefon, radyo, telsiz ve televizyon gibi bilcümle haberleşme araç, gereç, tesis ve tellerine karşı işlenen hırsızlık suçları;

3. 10.2.1963 tarih ve 171 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hürriyeti Hakkında Kanunda, 15.7.1963 gün ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununda ve 22.11.1972 gün ve 1630 sayılı Dernekler Kanununda yazılı suçlarla, 10.7.1953 tarih ve 6136 sayılı Ateşi Silâhlar ve Bıçaklar hakkındaki kanunun değişik 12 nci maddesinde yazılı suçlar,

C)

.....

2- Dayanılan Anayasa Kuralları:

Anayasaya aykırılık iddiasını desteklemek üzere ileri sürülen Anayasa kuralları, aşağıda yazılı olduğu gibidir.

“Değişik Madde 32- Hiç kimse, kanunen tâbi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz.

Bir kimseyi kanunen tâbi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz”

“Değişik Madde 136/1 ve son- Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.

.....

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluş ve işleyişi, görev ve yetkileri ve yargılama usulleri ile ilgili diğer hükümler kanunda gösterilir.”

IV- İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü’nün 15 nci maddesi uyarınca, 17.2.1975 gününde Muhittin Taylan, Kâni Vrana, Kemal Berkem, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Ahmet Akar, Halit Zarbun, Ziya Önel, Abdullah Üner, Ahmet Koçak, Muhittin Gürün, Lütfi Ömerbaş, Adil Esmer,

Esas Sayısı : 1974/14
Karar Sayısı : 1975/170

Nihat O.Akçakayalıoğlu ve Ahmet H. Boyacıoğlu'nun katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında:

Dosyanın eksiki bulunmadığı anlaşıldığından, işin esasının 26.6.1973 günlü 1773 sayılı Kanunun 9. maddesinin (B) bendinin (1) sayılı fıkrasının Türk Ceza Kanununun 142. maddesinin (1) sayılı fıkrası ile sınırlı olarak incelenmesine, 17.12.1975 gününde oybirliği ile karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ:

Esasa ilişkin rapor, itiraz yoluna başvuran Mahkemenin kararı ve ekleri, Anayasaya aykırılığı ileri sürülen kural, Anayasanın konuyu ilgilendiren maddeleri ve bunlara ilişkin belgeler ile, Anayasa Mahkemesinin 6.5.1975 gün, Esas: 1974/35, Karar: 1975/126 sayılı kararı okundu, gereği görüşülüp düşünöldü:

20.6.1973 günlü, 1773 sayılı "Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun"un başka bir işte itiraz konusu yapılmış bulunan 1. ve 6. maddeleri Anayasa Mahkemesince Anayasaya uygunluk denetiminden geçirilerek iptal edilmiş ve bu maddelerin iptalleri sonucu olarak artık uygulama yeri kalmayan öteki maddelerinin de iptallerine ve iptal hükmünün kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi, 6.5.1975 gününde, Esas: 1974/35, Karar: 1975/126 sayılı karar verilmiştir.

Bu iptal kararı, itiraz konusu kuralı da kapsamaktadır.

İtiraz konusu kuralı içeren 9. maddenin tümü, başka bir davada iptal edilmiş olduğuna göre, bu dosyada esasın incelenmemesi, konunun yeniden karara bağlanmaması gerekir.

Öteyandan, iptal kararının yürürlüğe girmesi ertelendiği için, itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu kamu davasında, Anayasaya aykırı kuralı uygulamak durumunda bırakılmaması düşüncesiyle ve Anayasanın 152/4. maddesine göre olayla sınırlı, yalnız tarafları bağlayıcı ve hemen yürürlüğe girecek biçimde karar verilmek üzere, bu dosyadaki işin esasının yeniden incelenmesi de önerilemez. Çünkü, Anayasanın değişik 152 nci maddesinin ikinci fıkrasıyla, iptal kararının yürürlüğe girmesini geciktirmek yetkisi Anayasa Mahkemesine tanınmıştır. Bu yetki tanınırken, bir takım olaylarda, Anayasaya aykırı kuralın hemen yürürlükten kalkmasından doğacak sakıncanın, bir süre yürürlükte kalmasından doğacak sakıncadan daha büyük olabileceği gözönünde tutulmuş, daha öz sakıncalı durum seçilmiştir.

1974/35 esas sayılı işte de Anayasa Mahkemesi, 1773 sayılı Kanunun 9. maddesinin hemen yürürlükten kaldırmadaki sakıncanın, kararın yayımlanmasından başlayarak bir sene yürürlükte bırakılmasından doğacak sakıncadan daha büyük olacağı görüşünü benimsemiştir. Böyle bir iptal kararı varken, esasın incelenmesi sürdürülerek olayla sınırlı ve yalnız tarafları bağlayıcı da olsa, ikinci kez iptale, ya da tersine, kuralın ne şekil ve ne de esas yönünden Anayasaya aykırı olmadığına karar verilmesi, çelişkili durumlar yaratabilir.

VI- SONUÇ:

26.6.1973 günlü, 1773 sayılı "Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun"un başka bir işte itiraz konusu yapılmış bulunan 1. ve 6. maddeleri, Anayasa Mahkemesince Anayasaya uygunluk denetiminden geçirilerek iptallerine ve bu

Esas Sayısı : 1974/14
Karar Sayısı : 1975/170

maddelerin iptallere sonucu olarak artık uygulama yeri kalmayan bu kanunun öteki maddelerinin de iptallerine 6.5.1975 gününde, Esas: 1974/35, Karar: 1975/126 sayılı karar verilmiş bulunduğundan, iptal hükmü kapsamı içinde kaldığı saptanan aynı konu hakkında yeniden karar verilmesine yer olmadığına, 24.6.1975 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Muhittin TAYLAN	Kâni VRANA	İhsan ECEMİŞ
Üye	Üye	Üye
Ahmet AKAR	Halit ZARBUN	Ziya ÖNEL
Üye	Üye	Üye
Abdullah ÜNER	Ahmet KOÇAK	Şekip ÇOPUROĞLU
Üye	Üye	Üye
Muhittin GÜRÜN	Lütfi ÖMERBAŞ	Ahmet Salih ÇEBİ
Üye	Üye	Üye
Şevket MÜFTÜGİL	Adil ESMER	Nihat O. AKÇAKAYALIOĞLU